BIBLIOTEKA

Kaina 10 Pf.

KUOPUS

Nr. 39 (1148) Vilnius. 1942 m. rugsėjo 19 d.

SAVISAUGOS DALIŲ SAVAITRAŠTIS

LEIDŽIA LIETUVOS SAVISAUGOS DALIŲ ŠTABAS
Vyr. redaktorius *kpt. Simas Urbonas.*
Redakcijos ir administracijos adresas: Vilnius, Jezuitų g-vė Nr 3
Telef. per Vilniaus kariškąją: 29. Darbo val.: 07—12,30; 14—17
(dienomis prieš šventadienius 07—13).
Spausdinamas „Švyturio" sp., Šv. Onos g-vė Nr. 3.

VĖL NUSKANDINTA 18 PREKINIŲLAIVŲ

SAVAITINĖ KARO APŽVALGA

BERLIN. Vargais negalais anglų informacijų biuras pripažino, kad žlugo sausumos ir vandens tvirtovė Novorosijkas. Savaitės pradžioje, jau pirmadienį, rugsėjo 7 d., vokiečių kariuomenės komunikate buvo pranešta, kad Württembergo, Badeno, Frankonijos ir Hesso divizijos, bendradarbiaujant rumunų kavalerijos jungniams, ištisas dienas trukusiose kietose tvirtovės kovose sunkiausiomis vietos sąlygomis užėmė šią svarbią vietą. Bet anglų spaudoje ir per anglų radiją tą ir kitas dienas buvo skelbiama, kad vyriausiosios ginklunčių pajėgų vadovybės žinia „dar nesanti patvirtinta". Šis sterotipinis formulivimas atsirado visada, kai iš vokiečių ar jų sąjungininkų puses pranešamas žymesnis laimėjimas, kuris yra skaudus anglų viešumai. Buvo tikimasi ir, pasiremiant sovietų žinėmis, taip pat buvo laukiama, kad Novorosijskas dar ilgai išsilaikys ir sudarys pylimą tolesniam vokiečių kariuomenės slinkimui išilgai Juodosios jūros kranto. Lygiai didelis kaip pasitikėjimas ir lygiai gausus kaip avansiniai laurai sovietų gynėjams buvo nusivylimas dėl naujojo vokiečių ir jų sąjungininkų kariuomenės laimėjimo. Savajtės gale anglai negarsiai perdavė žinią iš Maskvos, kad Novorosijskas buvęs „evakuotas".

Kovose dėl Kaukazo šiuo metu pasireiškia du aiškiai skirtingi puolimo centrai. Vienas vakarinis svorio centras susidarė kovose dėl Novorosijako ir čia cinančiame fronte, kuris išsidriekia iš čia į pietryčius, į šritį, esančią į vakarus nuo Krasnodaro ir Maikopo. Antrasis svorio centras šiuo metu yra Tereko upės slėnyje, kuriame vokiečių puolančios divizijos ir greitieji junginiai pasistūmėjo pietryčių kryptimi išilgai Kaukazo kalnų. Ir čia bolševikai mėgina sustabdyti vokiečių kariuomenės slinkimą. Bet visi šie puolimai sugniužo į vokiečių karelvių pasipriešinimo galią. Vokiečiai nesulaikomai laimi naujus plotus. Paimamos ir įtvirtinamos pozicija po pozicijos.

Tuo tarpu, kai Juodosios jūros pakraštyje ir prie Tereko vokiečių puolimai vėj artėja prie kitų svarbių Kaukazo punktų, dėl Stalingrado įšliipsnojo kova, kuri iš vienos pusės vedama taip energingai ir taip sėkmingai, o iš antros — taip atkakliai ir ar tokiu užsispyrimu, kaip vargu ar buvo vedama kuri kita šio karo kova. Stalingradas sovietams turi dvigubą reikšmę — strateginę ir idėjinę. Būdamas tokioje vietoje, kur arčiausiai suplaukia Donas ir Volga, šis miestas yra pietryčių kertinis stulpas ir viso Kaukazo atramos punktas. Stalingradas vokiečių rankose reikšta Kaukazo uždarymą nuo dar Maskvos tebevaldomos Sovietų Sąjungos dalies. Stalingradas sovietų rankose yra kelias į Kaukazą, grąsinimas Kaukaze kovojantiems vokiečių junginiams. Kovoje dėl Stalingrado galutinai bus nulemtas Kaukazo likimas. Sis miestas turi raudonojo caro vardą. Tal yra jo mėgiamasis miestas. Jis yra sutuo miestu sutapęs. Kai šis miestas pateko į pavojų, jis pats į jį nuvyko. Jis prisiekė jo gyventojams ir kareiviams tą miestą ginti ikį paskutinio kraujo lašo. Už pakaelyje turėdamas kelių kilometrų platumo Volgą, per kurią nebėra galimumo pabėgti, kovoja įdūkintas ir sukurstytas gynėjas. Kiekviena žemės raukšlė yra įtvirtinta. Priemiesčių namai paversti tvirtovėmis. Kiekviena žemės pėda bus ginama iki paskutiniųjų. Sarvuočiais ir liepsnosvaidžiais puolančioji vokiečių kariuomenė žingsnis po žingsnio slenka per smarkiai įtvirtintą kraštą. Į šaurę ir į pietus nuo miesto pasiekta Volga. Žiedas aplink Stalingradą mažėja kiekvieną dieną. Iš pictų vokiečiai per priemiesčius jau pasistūmėjo iki miesto pietinės dalies. Maskvos, Londono ir Vašingtono informacijų biurai jau skelbia įspėjimus. Diena po dienos nurodomas Stalingrado padėties rimtumas. Cia per daug aiškiai matyti, kad ant kortos stovi lemiamas vietas, kuri, be to, dar, savo vardu įpareigoja aukotis iki paskutiniųjų. Savaime suprantama, kad visi sovietų fronto generolai nuo Stalingrado iki Leningrado yra įkinkyti šiai vietai ginti. Kur dar buvo rezervų rezervai, kur dar buvo galimumas pulti, boiševikai viser puolė vokiečių linijas, norėdami palengvinti padėtį miesto, kuris turi raudonojo caro vardą. Į pietvakarius nuo Kalugos, prie Medino, prie Rževo, į pietus nuo Ilmenio ežero, prie Volchovo, prie Ladogos ežero krantų ir Leningrado apsupimo fronte sovietai atakuoja bergždžiai ir su pačiais sunkiausiais nuostoliais, nors jiems nepavyksta laimėti jokios naudos, nors jiems nepavyksta atitraukti į šaurę ne vienos divizijos, kuri reikalinga prie Volgos.

Londone kalba ponas Churchillis. Jis pareiškia, kad esą svarbu rusų dvaugui suteikti pagalbos. Bet ji gasdina Dieppe pėdsekai ir greta patyrusių vokiečių povandeninių laivų vadų juani vyr. leitenantai ir vokiečių karo laivyno korvečių kapitonai, kasdien naujai į tarnybą išplaukiančių povandeninių laivų vadai, rūpinasi tuo, kad mūšis Atlante pavėstų niekais visus anglų bei amerikiečių planus. Šios savaitės pabaigoje nepaprastas pranešimas vėl paskelbė apie nuskandinimą 18 prekybinių laivų, 121.000 tonų talpos. Churchillis kalba, kai prie Volgos kranto grumiamasi dėl raudonojo caro miesto. Bet šio mūšio pabaiga nulems šio karo fazę, kurį turės didžiausią reikšmę galutinei pergalei.

Mūšių pėdsakų niekas neišdildys

BERLIN. Vėnas karo korespondentas, dalyvavęs paskutinėmis savaitėmis prie Rževo vykusiuose sunkiuose gynimosi mūšiuose, savo pranešimą pavadino „Stipriau už ugnį ir plieną". Kaip tame pranešime pažymėta, žodis „gynimasis", o ypač žodis „atrėmimas", per paskutines penkias savaites įgijo naują prasmę, įgijo rimtą prasmę, susijusią su tyžtingumu. Tik vėliau kronikininkai galėsią apskaičiuoti tuos tankus, patrankas, lėktuvus ir karius, kuriuos bolševikai pasauko per šturmuojamuosius puolimus prie Rževo. Kadangi bolševikai žinojo, kad jie, naudodamiesi masiniais puolimais, vykdytais pradžioje žiemos, nieko nepasiekė, dabar jie susigalvojo naują taktikę. Sutelkdami ištisas mases artilerijos ir tankų, kurie šaudydavo daugiausia: tik tą patikimo etatuno, bolševikai, panaudodami milžiniškus kiekius municijos, norėjo šturmu pramušti mūsų pozicijas. Sovietų pėstininkai paprastai pasirodydavo tą paskos. Kartais jie ne nedrįsdavo pasirodyti. Pakartotinių jaskymų pulti dažnai nebuvo paisoma. Ko jie nepasiekė žiemos masiniais puolimais, to jiems nepavyko pasiekti ir dabar, nusisodjant pamėšlėškus, kiekius granatų ir bombų. Net ir milijonai granatų prasteisniems kariams neleido pasiekti pergalės ir sumušti vokiečių karius. Mūšių pėdsakų ištisus dešimtmečius neišdildys nei lietus, nei sniegas. Lygiai taip pat daug kas pasiliks ir karių atmintyje: pasilieks ta parengianoji ugnis, tikras pragaras garsų, pranašaujančių puolimą, pažeme per pozicijas skrendančių bolševikų lėktuvų kaukimas ir rusai, dominuojantis smingamųjų kovos lėktuvų dūzimas, lėktuvų, kurie prieš oviacijos delinius ir bolševikų patrankas pavėrčia niekais. Greta mūsų tankų ir šturmuojamųjų patrankų, smingamųjų kovos lėktuvai mūsų patvarieisiems pėstininkams nutekia tikrumą, kad jie nėra pasilikę vieni. Bolševikų skelbiami skaičiai apie tariamai paimtas patrankas ir užimtus kalnus yra tušči. Šios dramos brandusiosios yra tas, kad priešas per ištisas savaites neišskiovojo jokių tikrai operatyvinių laimėjimų.

PRIE NOVOROSIJSKO PAIMTA 10.500 BELAISVŲ

BERLIN. Rytiniu su mūšiais dėl karo uosto Novorosijako vyriausioji kariuomenės vadovybė papildomai dar pranešė:

Belaisvių iš karo medžiagos skaičiai, kurie buvo pranešti rugsėjo 3 ir 9 d. d., vyriausiosios kariuomenės vadovybės komunikatuose, vėl padidėjo. Nuo rugpiūčio 21 dienos iki rugsėjo 11 dienos, neskaitant priešui padarytų didelių kruvinų nuostolių, buvo paimta 10.500 belaisvių ir buvo paimta ar sunaikinta du šarvuoti traukiniai, 16 tankų, 134 patrankos, daugybė lengvųjų ir sunkiųjų pėstininkų ginklų ir kitokios karo medžiagos. Artilerijos ugnim buvo nuskandinti šeši laivai.

Nauji incidentai Indijoj

ROMA. Atidaram Indijos įstatymų leidimo rūmų posėdį, kuriame daugumas atstovų, būtent, kongreso partijos atstovai, dėl anglų lyvkydų suėmimų, negalėjo dalyvauti, Stefanio agentūros žiniomis, įvykusi eilė incidentų. Jaunų indų grupės, jų tarpe ir moterų, susiėję prie rūmų, lėjimo mėgino neleisti atstovų į posėdį, o susirinkusi alkštėje priešais pastatą minia šūkavo prieš Anglijų. Anglų policija panaudojusi prieš demonstrantus priemonę. Buvo vėl daug sužeistų. Įvykę ir suėmimų.

NEPAVYKUSI ANGLŲ ŽVALGYBA

BERLIN. Apie naktį į rugsėjo 13 d. atlikta nepavykusi anglų žvalgybos mėginimą prie Pranūzijos Lamanšo kranto vyriausieji kariuomenės vadovybė dar pateikia šių smulkmenų:

Rugsėjo 13 d. anksti rytą pakrantės gynyba netoli kranto pastebėjo laivą, iš kurio lėšėko ir pradėjo bėgti į krantą keletas žmonių. Vokiečių krantų gynyba tuoj prieštankinėmis patrankomis ir pėstininkų ginklais atidarė tikią smarkią ugnį į laivą, kad šia, palikdamas kelią savo įgulos nariui, mėgino pasitrukti. Bet ji buvo patakyta, ir jis nuskendo. Išlipę į krantą žmonės po trumpo susišaudymo buvo paimti į neleisvę. Jis, kaip ir keletas iš nuskendusio laivo ištraukiųjų, buvo anglų karininkai, kurių tarpe — ir vienas degsaulistų jūrų karininkas. Be šių belaisvių, šie žvalgybės mėginimas anglams kainavo keletą užmuštų, jų tarpe vieną majorą. Buvo palmti vienas medinis laivas, vienas mūšio laivėlis, kaip ir trys autostiniai šautuvai. Tokiu būdu dėl vokiečių pakrančių sargybos budrumo vėl nukrito niekais lengvapėdiškas anglų žygis, kuris neišlėmė tamsiu naktim, tuoj buvo pastebėtas ir sėkmingai atremtas.

FIURERIO SVEIKINIMO TELEGRAMA ITALIJOS SOSTO ĮPĖDINIUI

Vyriausioji Fiureria būstinė. Fiureris rugsėjo 13 dieną Italijos sosto įpėdinio gimimo dienos proga pasiuntė jam širdingą sveikinimo telegramą.

MANDŽUKE YRA 43-200-000 GYVENTOJŲ

HSINKINGAS. Gyventojams surašyti komisija penktadienį paskelbė, kad Mandžukie iš viso yra 43-200-000 gyventojų. Japonų kyvena 2-271-491, jų tarpe yra 53.557 korėjiečių. Kitų valstybių piliečių ir piliečiškų neturinčių gyventojų esama 72.912.

UŽSIENIO NAUJIENOS

— „Krasnaja Zvezda" kreipėsi į Stalingrado gynėjus, regindamas laikytis iki paskutiniųjų. Iš miesto pasitraukti kelio nėsą, ir gynėjai sukąstais dantimis turi atlikti savo pareigą kovoduoi iki mirties.

— Indų politiniai vadai, kurie tarėsi New Delhyje, pasiunčė Churchilliui telegramą, perduoti valstybės galią į indų rankas.

—Protestuodami prieš Gandžio suėmimą 50.000 indų darbininkų, dirbusių Tatos šaudmenų imonėse, metė darbą. Sios žinios britų cenzorai nepraleidę, ją paskelbė vienas Amerikos korespondentas gyvęs į Vašingtoną.

— Neilinomos kilimės lėktuvai perskrido Bulgarijos teritoriją ir kai kur numetė bombų.

— Fiureris Aituolo lapais su kardais prie Geležinio Riterio Kryžiaus apdovanojo, kalp 19-jį vokiečių ginkluotųjų pajėgų karį, vienas naikintuvų eskadros vado pavaduotoją kapitoną Müncheberga.

— Lavalis priėmė vidaus ir užsienio spaudos atstovus ir pasisakė dėl naujo anglų puolimo nukreipto prieš Madagaskarą.

— Fiureris, dalyvaujant SA štabo šefui Viktor Lutze, priėmė fašistų milicijos generalinio štabo vaišinėką generolą itn. Galbiati, specialaus dalinio „Musolini" vado generolą Giną ir generolą Romiegiali.

— 14 Europos tautų jaunimo vadai susirinko į Vieną ištęsiąs Europos jaunimo sąjungos tęstinąjam organizatyvinė buvo aptarovadami šie kraštai: Italija, Belgija (Flamandų ir Valonų delegacijos), Bulgarija, Danija, Suomija, Graikija, Olandija, Norvegija, Rumunija, Slovakija, Ispanija, Vengrija ir Vokietija.

— Vokiečiškos ūkio ministerija dr. Walter Funkas laukėsi Vengrijoje kur per Vengrijos finansų ministerio dr. Ludwig Remenyj priėmimą pasakė kalbą.

— Generolas Georg von Dismarck, vokiečių divizijos vadas, Egipto fronte krito didvyrio mirtimi.

— Londone dar kiesti mėginių prekyba. Per vieną potiesį gaudėjų užtiupta vieta organizacija, kuri iš tos prekybos turėjusi gražaus pelno.

— Londone pasirašytas susitarimas tarp Kanados ir Sovietų Sąjungos, kuriuo Kanada įsipareigoja teikti sovietams kviečius arba miltus.

— Anglai vėl pradėjo puiti kelietę Madagaskaro dėl.

— Turkijos užsieniu reikalų ministeris Menemencioglus priėmė Wendell Wilkie, su kuriuo kalbėjosi dvi valandas.

— Reicho ministeris užimtiems Rytų sritims paraė straipsnį, apie Europos tautų likimini užduvini, kuriame nurodo, jog nacizvelgiant į esamą padėtį, reikė laviruoti tai kaip ti ne kitė, o vien tik Vokietija ir jos sąjunginiekai.

— Karo lauko teismas Prahoje nuteisė mirties bausmėmis 3 čekoslovakų dvasininkus, iš tarpe vyskupą ir bažnyčios senūną, už tai, kad nutelėjęs vieneje Prahos bažnyčioje buvo paslėpę ir maitino SS obergruppenfiurerio Heydricho žudikus ir dar 5 agentus parašiutininkus. Sprendimas įvykdytas.

— Po 4 savaičių pertraukos vėl susirinko britų parlamentas. Atstovų rūmuose Churchillis pateikė savo pareiškimus dėl karo padėties.

— JAV, Ekvadoro vyriausybei pritariant, įrengė karines bazes Elapago salose.

— JAV parlamentas nutarė imti į kariuomenę 18 metų amžiaus naujokus.

VILNIAUS PĖSTININKŲ MOKYKLA

(Tęsir

Likvidavus bu[illegible] Jetuvos Karo Mokyklą, t[illegible]nizuotoji Vilniaus pėstininkų mokykla šiaip atrodė: priešakyje mokyklos viršininkas pulk. Sokurov'as. Jis turėjo du pavaduotojus — politinėje srityje komisarą žydą Lipkiną ir rikiuotės srityje rusą pik. Lukiną. Sprendžiant visus klausimus, o taip pat viauose tarnybiniuose valdiniu pranešimuose dažyvaudavo ir komisaras, sėdėdamas greta viršininko, ir reikždavo savo nuomonę. Jeigu savo nuomonės neturėdavo, tai kartodavo viršininko pasakytus žodžius. Sokurov'as, nors žydų ir neapkentė, bet politini skyrių labai gerbė ir visuomet (jeigu tik tarnautojas atvykdavo pas jį su pranešimu) įsakydavo pakviesti komisarą. Su komisaru viršininkas išklausė pranešimą su komisaru gauna raštus, juos skaito ir atiduoda įsakymus. Paskutiniu laiku komisarai buvo atpalaiduoti nuo parašo įsakymuose ir paliepimuose. Tai jiems buvo da geriau. Tačiau tai nereiškė, kad politinio skyriaus kontrolė susilpnėjo.

Mokykloje buvo du batalionai keturių kuopų, kuopoje 4 būriai. tik kulkosvaidininių kuopose 3 būriai. Viso batalione 15 būrių. Būriai dar buvo sunumeruoti iš eilės ir pavadinti „grupėmis". Rusų batalione „grupių" numeracija buvo 1—15, o lietuvių batalione 16—30. Tai buvo reikalinga mokymo ir socialistinių rungtynių atžvilgiu. Pirmasis batalionas rusų, o antrasis lietuvių. Lietuvių batalionui vadavao lietuviai karininkai, o rusų batalionui rusai. Lietuvių batalione buvo 39 karininkai lietuviai (viso lietuvių karininkų mokykloje buvo 61). Rusų batalione buvo kiek mažiau, nes rusai labai dažnai buvo perkeliami ir iškomandiruojami. Batalionuose buvo politinis skyrius, komisaras ir du politrukai pavaduotojai. Kuopose politrukų nebuvo (mokykloje politrukų etatas kuopose buvo panaikintas 1940 metais). Kuopas aptarnaudavo mokyklos štabo politinio skyriaus politrukai ir komisarai. Kuopoje buvo 9 karininkai su kuopos vadu, nes prie kiekvieno būrio buvo du karininkai — būrio vadas ir pavaduotojas. Kulkosvaidininių kuopoje 7 karininkai. Kursantų skaičius kuopose svyruodavo tarp 145 ir 145. Kulkosvaidininių kuopose apie 100 kursantų. Viso mokykloje buvo apie 1060 — 1070 kursantų.

Be kursantų dalinių, prie mokyklos buvo pagalbiniai kareivių dalinial: ryšių būrys, lengvoji laukio baterija, ūkio kuopa, transporto būrys, auto būrys ir griežikių komanda. Šiems visiems daliniams iš pradžių vadovavo lietuviai karininkai, bet 1941 m. pradžioje jau tik ūkio kuopos vadas buvo lietuvis; visiems kitiems daliniams buvo paskirti rusai, o lietuviai tik rusų pavaduotojais. Kareivių sudėtį daugiausia sudarė lietuviai. Prie kareivių dalinių buvo priskirti politrukai, kurie turėjo savo pavaduotojus.

Mokyklojo prie štabo buvo šie skyriai: rikiuotės, politinis, mokymo, ūkio, finansų (tiesiogine prikiausomybė mokyklos viršininkui), butų, ginklavimo, sanitarijos ir veterinarijos.

Beveik visiems skyriams, išskyrus ūkio ir finansų, vadovavo taip pat rusai, o lietuviai buvo paskirti tik pavaduotojais. Tai buvo padaryta gruodžio mėn., kada mokykla jau buvo suorganizuota ir gyvenimas maždaug jau buvo bepradedąs ėeiti į normalias vėžes. Įdomu, kad Sokurov'as, net ir iš viršaus spaudžiamas, nenorėjo paimti finansų skyriaus viršininko ir išdininko ruso. Si priežastis paaiškėjo 1941 metų pradžioje, finansų skyriaus viršininku lietuvui karininkui išėjus į atsargą. Sokurov'as ilgai ieškojo lietuvio karininko, bet nesurado. Teko priimti ir paskirti finansų viršininku rusą, kuris 1941 m. pavasarį išvyko atostogų, išsivežė partijos ir komjaunimo kasos pinigus ir juos išsikvojo. Kilo triukšmas, komisarai bėgiojo, kaip igelti, klausinėjo išdininką, raštvedžius, kur dingo partijos pinigai. Paaiškėjus, kad išsivežė finansų skyriaus viršininkas ir išsikvojo, staiga nutilo. Sokurov'as įsakė tylėti, kad nesužinotų lietuviai, nes rusams buvo gėda. Sokurov'as gerai žinojo rusų silpnybes.

Kai kurie skyriai buvo maži, tačiau raštvedyba labai paini ir didelė, todėl nuolatos dirbdavo apsikrovę popieriais.

Įdomiausias buvo politinis skyrius su savo poskyriais arba dalimis, kurių žymesni buvo šie: partijos sekretoriatas, politinis propogandos skyrius, socialekonominis ciklas, komjaunimo skyrius, ir dar kiti. Mokykloje buvo 26 politrukai ir komisarai ir, iš jų tik 10 buvo priskirti prie dalinių: likusųjų 16 veikė prie mokyklos štabo. Daugiausia politinio skyriaus veikla pasireiškdavo komunistinėje propogandoje ir kontroliuojant bei sekant visas gyvenimo sritis. Politinis skyrius turėjo teisę įsakyti mokyklos viršininko vardu. Šia teise naudojosi daugiausia politinio skyriaus komisarai ir politrukai, ir tai sudarydavo nemaža keblumų lietuviškajam batalionui.

Mokymo skyriui priklausė visi specialių dalykų mokytojai, todėl mokymo skyrius buvo velk pats didžiausias. Jam priklausė 16 karininkų lektorių. Jų tarpe buvo lietuvių. Be karininkų, mokymo skyriui priklausė 10 civilių (laisvai samdomų pilietių) rusų ir vokiečių kalbos mokytojų. Mokymo metu tarnavo rusų caro kariuomenėje eilinliu ir išbuvo 2 metus vokiečių [illegible]vėje. Grįžęs iš nelaisvės [illegible]udonuoje armėją ir po kiek laiko [illegible]avo paskirtas vadu. Savamokslis, nebaigęs jokios mokyklos. Labai trumpos atmintie, ribotą gabumų, bet labai pirkabsus, išdidus, išsivaizduodavo daug nusimanąs ir žinąs. Sokurov'ui jis patiko, nes buvo „reikalaujantis" — „trebovatelnij", kaip mokyklos karininkų rusų. Savo kilime buvo surusėjęs ūkrainietis, 45 metų amžiaus. Didžiojo karo metu jis tarnavo kariuomenėje ir buvo 2 metus nelaisvėje. Grįžęs iš nelaisvės [illegible]udonuoje armėją ir po kiek laiko [illegible]avo paskirtas vadu. Savamokslis, nebaigęs jokios mokyklos. Labai trumpos atmintie, ribotą gabumų, bet labai pirkabsus, išdidus, išsivaizduodavo

Rašo ats. plk. ltn. K. Ališauskas

skyriaus viršininku buvo paskirtas majoras Lysij, vėliau pakeitas į pulkininko leitenanto laipsnį. Tai buvo puts originaliausias iš visų skyriaus viršininkų ir aplamai

O. B. Zadronė

NUMYLĖTAM KAIME

Maudosi padangėj
Rūkas šilaskraitis,
Ir naktis jau rengias
Laukus, pievas laistyt.

Žaliosios pašlaitės
Prioblanda alsuoja,
Kuždasi pušaitės
Ir berželiams moja.

Čia širdis nurimsta —
Gera jau sąvaime.
Jaunos viltys gimsta
Numylėtam kaime.

Skambiosios dainelės
Aidi čia aplinkui —
Lyg, kad, visos šalys
Dainai susirinko.

Snaudžia ten, nurimę
Klonyj žalsvos bangos,
Tai rūkais užgimę
Jųjų godos rangos.

Klykiančios žuvėdros
Ten sparnus pavilgo —
Žalumėlis giedras —
Kužda pievų smilgos.

Gera čia gimtinėj,
Numylėtam kaime,
Ir daina krūtinėj
Pinasi savaime.

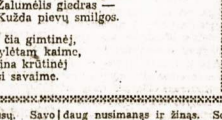

Tamsi naktis. Dangus apsidengęs storu debesu sluoksniu. Visi esame apkasuose, tik keletas ant apkasų krašto, ištemptais žvilgsniais, skverbiasi tamsumon, kad pastebėti nors mažiausį priešo judėsį. Tiesiai prieš mūsų apkasus auga didelė žolė, kuri maskuoja mus nuo „vanku" žvilgsnių. Retkarčiais dangaus skliute pasirodo spindinti rakieta, kuri nušviečia vietovę, sudarydama valdukiu šešėlius. Vis dėlto nieko tartino nematyti. Bet ginklus turime paręngtus. Taip pat neužmirštos ir rankinės granatos, kurios parengtos sviedimui. Dešinėje nakties tylą suardo mūsų „Maksis", ramiai tratėdamas ir išmesdamas spindinčią ugnies juostą. Kulkos, atsimuždamos į „vanką" bunkerin sienas, toli nuskrenda i viršų. „Maksimo", bendravardis atsako iš kitos pusės. Nervingesnieji, po šūvių išpuola su šautuvais, manydami tuom save padrasinti arba nors paišaudyti. Toks susišaudymas tamsumoje tęsiasi kuri laiką, pagaliau vienas kovotojas prieina prie mūsų vado ir raportuoja, kad matyti daug tamsių pavidalų, slenkančių grioviu, apaugusiu aukšta žole ir krūmais. Šio griovio vienoje pusėje gali senas kombainas, o antroje pusėje — nedėlės tankas. Abu griaučiai yra maždaug 10 metrų nuo mūsų apkasu. Cia bolševikai turi galimybę slaptai priartėti ir puiti mus.

Aušta rytas. Matomumas geręja. Palengva priešas baigia šaudyti, užsistoja tokia tyla, kaip prieš audra. Iš arima „vanką" puolimo dar susitiprino iš vakaro girdėti šūkiai: buvo labai ramiai vakaras, tad mūsų ausis pasiekdavo žodžiai, kaip: „tovarišči" ir „otstuplenija". Matyti kad koks politrukas drožė prakalbą, garbindamas Staliną ir grasindamas tiems, kurie mėgins atsitraukti.

„Vanku" puolimui esame pasirengę ir stengsimės sutikti juos su didžiausiu „Širdingumu". Nežinioje dar praslenka dešimt minučių. Rytus žavus. Pučia nedidelis vėjelis. Dangus išsigiedrijo. Laukiame gražios dienelės. Staiga malonų rytmetį sutrukdo artilerijos gaudimas. Kur kreuta sviedinai? Sniokdžiami lekia per mūsų apkasus ir krenta netoli mūsų. Tai ženklas, kad tuojau viskas prasidės. Kairėje ir dešinėje pradėda „vankos" kvatiai šaudyti visais automatiniais ginklais į vieną vietą. O mes, esame to raganų katilo viduje. Žemė pavirto į šokantį uraganą. Si momentų išnaudoja „vankos" ir slenka mūsų apkasų kryptimi. Mes vis dar laukiame. Kai jie pristartina iki 40—50 metrų, paleidžiam savo ginklų ugnį, sunkieji kulkosvaidžiai ryja kaspinus ir spiauda gyvą ugnimi. Lengvieji kulkosvaidžiai vos spėja keisti apkaitas. Kai kurios „vankų" grupės pritrenka iki 20 metrų ir sviedžia rankines granatas. Kol automatiniai ginklai savo daro, mes valiūnaime juos savo „bulvėmis". Minosvaidžiai taip pat dirba. Mirties sukurytė „vanku" eiles retėja. Gyvieji stengiasi pasiekti Žolėje. Kai kurinos mėšlėjasi „vanku" granatos sužeidė, bet nėra laiko jais pasirūpinti ir nugabenti į užnugarį. Reikia kautis ir šaudyti visais ginklais, kad kuo daugiausiai praretinti „vanku" eiles.

Galų galę puolimas atmuštas. Likusieji gyvieji traukiasi pasinaudami didelės žolės priedanga. Viena kitas nuožėsias priešininkas, nebegalėdamas nušliaužti atgal, lieka guleti griovyje. Keletas vyrukų išleuda ir aleina. Atrodo jog tikri studentai, komjaunuoliai. Ir pareikšk, kad su latvių daliniais juokų krėsti negalima, nes jie labai gerai šaudo.

Mirties sūkurys pranyko. Paliekam sekėjus, o likusieji einam į bunkerius pusryčiauti ir paliesti. Kad atgaivintumėm jėgas sekančiai nakčiai.

Rytai, 1942 m. liepos mėnuo.

Iš „Dauguvas Vanagi" laisvai vertė J.

Verpalinių medžiagų rinkimo rezultatai

Verpalinės medžiagos rinkliava, įvykdyta 3. m. liepos mėn., davė apskritimis šiuos rezultatus:

	tonos
1. Alytus	109,1
2. Kauno apskr.	73,8
3. Kauno m.	41,3
4. Kėdainiai	70,3
5. Raseiniai	158,0
6. Rokiškis	64,8
7. Lazdijai	39
8. Šakiai	80,9
9. Svenčionys	118,5
10. Tauragė	95,5
11. Ukmergė	88,6
12. Vilkaviškis	58,5
13. Ašmena	22,8
14. Eišiškės	17,9
15. Švyriai	17,8
16. Trakai	61,0
17. Vilniaus apskr.	38,6
18. Vilniaus m.	37,0
19. Biržai	77,0
20. Panevėžys	104,5
21. Utena	76,7
22. Kretinga	54,0
23. Mažeikiai	9
24. Šiauliai	137,3
25. Telšiai	51,0
26. Zarasai	13,1
27. Marijampolė	83,7
Iš viso	1845,3 t

Vyr. Rinkliavos Komitetas laiko rinkliavą pasiekusia ir, skelbdamas rinkliavos davinius, dėkoja visiems gyventojams už gausiai sukoles medžiagas, o taip pat visiems rinkėjams, įstaigoms, įmonėms, apskr. ir valsčių komitetams kurie savo darbu šią rinkliavą vykdo su dideliu atsidėjimu.

Si suma rodo, kad mūsų krašto gyventojai norėjo paremsią kiekviena valdžios uždavinį, kuris yra susietas su kovos palengvinimu bolševikų frente, stiprinant karinę pramonės gamybos pajėgumą.

Draugai! Tai viskas, kas mums dar liko iš Kaukazo

MŪSŲ KARIAI RYTŲ FRONTE

PRIEŠAS SUNAIKINTAS JO PATIES SLĖPTUVĖJE

Vieno lietuvių bataliono X kuopa stovi toli nuo savo tėvynės Rytuose. Miškingoje raistų ir balų apylinkėje. Jos uždavinys draugo su vokiečių kariais valyti apylinkę nuo užsilikusių užfrontėje ginkluotų bolševikų gaujų. Tai sunkus ir pavojingas darbas. Kiekvienam krūmokinyj, kiekvienam miško plotelyj gali slypėti priešas ir siųsti nematomą mirtį. Tačiau mūsų vyrai jiems pavestus nors ir pavojingus uždavinius atlieka drąsiai, kaip dera lietuviui kariui.

Štai vienas išgyventų kovų epizodas.

—oOo—

Kuopos štabas gauna žinių, kad nuo jo būstinės apie 10 km gilai miške randasi bolševikų gaujos slėptuvė. Gauja gerai ginkluota, gerai įsiruošusi gyniminiui ir joje per šimtas bolševikinių banditų.

Todėl bolševikų gaujai sunaikinti reikia nemaža pajėgų. Deja, šiuo metu kuopoje jų maža, bevelt visi kovotojai užimti kitu vietovių valymu. Tačiau reikia veiktų tuojau.

Diena eina vakarop. Saulė, lyg įsistrinta šokėja, tingiai merkiasi. Uodų spiečiai nė valandėlę neduoda ramybės. Prieblanda vis labiau gaubia miškus, balas ir raistus, jų rūkas kyla į viršų. Vandens permirkusi žemė, vakaro monotoniškumas ir visa aplinka kelia nemaloną nuotaiką.

Laikas nuožiūr nakties žygiui. Kuopos vadas tylėjo valkšto po savo būstinę, jis kažką sunkiai galvoja, paskiau atsiseda prie iš lentų sukalto „rašomojo" stalo ir braižo puolimo situacijos planą.

Būrių vadai užimti klausę uždaviniais. Šį kartą nakties žygyj mūsų kariams vadovauti tenka drąsiam ir patyrusiam kuopos viršininkui.

Žygiuj pasiruošta. Prieši gerai ginkluotą ir įsitvirtinusių bolševikų gaują nakties žygiui išsirikiuoja po vieną nepilną vokiečių ir lietuvių karių būrį ir keletas baltgudžių policininkų. Tai palyginti nedidelė pajėga prieš šymiai gausesnį priešą. Tačiau visų išžygiuojančių karių veidai rimti, susikauptę. Juose balmės ar dvejojimų nė šešėlio. Iš jų spindi drąsa ir pasitryčiojimas priešu, laimė, bet kokia kaina, sunaikinti bolševikinį priešą, kuris ir fronto užnugaryje pasiryžęs toliau tęsti nakituinti darbą.

Kariai kalbų nemėgsta, jie pratę tik veikti. Nebeprimas jau toks jų nakties žygis, ne karta jie drąsiai čia žiūrėjo mirčiai į akis, nors ir teko su daugeliu ginklo draugų amžiniai atsisveikinti.

Pasigirsta tylė komanda, prasideda nakties medžioklės kelionė. Būtinai dar gerokai prieš aušrą reikia pasiekti bolševikų slėptuvę, išžvalgyti apylinkę ir dar prieš aušrytį pradėti puolimą.

Dešimt kilometrų žygio nakties metu su ant savęs apkrauta gausia municija, ginklais, paskiau kaytynė! Bet šiems vyrams tokia kelionė nenaujiena, jie turėjo jų dešimtis, jie jų turi kasdien.

Nuo dažno lietaus dar labiau permirkusi, jau ir taip balų ir raistų ženė, traukia sunkiai apsiašaravusius vyrus į save. Vietomis tenka bristi per raistynus iki kelių, ligų batų aulai pilni vandens ir purvo. Klampynės, purvas, balos! Ištisus plotus reikia bristo perbristi. Sunki naštа kovotojus dar labiau traukia prie žemės, iš po šalmų per veidus teka gausios prakaito srovės.

Nakties metu kelio nepasirinkai. Be to, čia gerumo ir nėra. Laikas skubėti ir skubėti, kad prieš aušrą dar suskubus pasiekti priešo slėptuvę ir ją sunaikinti.

Per didelį tankų, krūmokinį, balų ir raistų mišką bendro žygio kelionė naujokui atrodo nepaprastai, tačiau būsimų kautynių būrio vyrams šis žygis kaip niekur nieko, jie žygiuoja nesiskysdami, ly gudę savo amato meisteriai.

Nakties metu dešimts kilometrų tokiu „vieškeliu" ! nežinomą vietovę, lyg į nežinią. Bet patyrę vokiečiai ir lietuvių būrių vadai žengia tiesiai pirmyn nedvejodami, vienas antrą sutartinai papildydami. Iš šalies žiūrint, atrodo, kad šiedu skirtingų tautybių ir būdo savybių žlisteriėję vyrai jau kartu kario gyvenimą gyvena nuo jaunystės dienų, nuo tų dienų kasdien drauge ir kovoja. Tai seni ir patyrę kariai.

Pagaliau kelionės tikslas lyg ir baigiasi, artėjama prie priešo slėptuvės. Būrys stabteli trumpam pajlsiui, pasiunčiami žvalgai; išžvalgyti apylinkę. Kitos dar trigrįžtai, municija. Po geroko laukimo grįžta žvalgai ir netuščiomis: priešas yra savo vietoje, tik reikia skubiai veikti.

Pro didžiulių spygliuočių šakas vos pradeda rodytis pirmieji priešaušrio atspindžiai. Būriai pasiskirsto priešo slėptuvės apsupimo kryptis ir kautynių tvarka pradeda žygi. Priešas supamas ir puolamas iš trijų pusių. Slenkama tylai ir atsargiai, kad nešiduotinių maudžiančio šerno... Visuose vyruose gilus susikaupimas ir ryžtumas, veiduose spindi drąsa ir kovos dvasia.

Bet ir priešo stovyklioje pasigirsta pavojus, išgąstingas judėjimas. Bet vėlokai. Nedelsiame nė sekundės. Pasigirsta sutartinis puolimo ženklas. Tuojau nepaprastu miško aidu į priešą pradeda veikti kulkosvaidžiai, automatinė pistoletai, šautuvai. Aplink ugnis, pašaitūkas, nervus ardantis, kulkosvaidžių kalenimas, iš viesų pusių pykši, aidą šiviai.

Priešas taip pat nesnaudžia, jis atidaro pragarišką savo automatinių ginklų ir šauturvų ugnį. Užverda kova karšta, negailestinga, žiūtūtinė. Čia „ į nelaisvę" nežinomas dalykas — tik laimėti ar mirti.

Kovos įkaršta vis auga. Dar labiau pradeda savo ugnies žaismą ginklai. Priešas, lyg girtas, iš gynimosi pereina į įtūlų puolimą, tačiau tafiklos mūsų kovotojų kakos juos pulkiai guido. Į ugnies lauką viena po kitos skrenda mūsų granatos, kova pasiekia aukštiausio laipsnio. Protarpiais girdėti skyrių ir grandžių vadų komandos ir:

— Vyrai, ugnies, daugiau ugnies!

Dar smarkiau siūbteli automatinių ginklų ugnies kruša, darsparčiau ir garsiau pradeda savo mirtinę žaismą granatos. Mūsų kariai nesulakstomi puola it tigrai vis pirmyn ir pirmyn. Čia pat banditų kulkų pakiratsės krinta vienas kitas mūsų būrių karys. Bet taj dar tik labiau jaudrina mūsų vyrus. Kraujas reikalauja keršto.

Priešo eilės retėja, jo atsparumas ir įtūlumas atlyžta. Priešo apsupimo lankas minutėmis auga. Nuo medžio ligi medžio, nuo kupsto ar krūmokinio, pulkiai slėpdamiesi, vokiečiai ir lietuvis karys slenka į priešą arčiau ir arčiau. Dabar jau dirba tik automatiniai ginklai ir granatos. Dirba pulkiai, tafiklai, sudringai. Priešas pradeda jausti apsupimo spąstus ir, jo nelaimei, ima eiti akion desperacijon.

Mūsų kariai ir vokiečiai nuo kojų iki galvos purvu aptekę, jų veidais prakaitas žiurlėmis bėga, kaj kurj ir kraujas nulakšte, bet jie spandžia visa jėga ir... pergalės minutė čia pat. Priešas, neišlaikęs namsių vyrų spaudimo, bėga. Bėga į ten, kur buvo ramu, iš kur atsitiktinio — šūvinio ! gaisvo. Durys pelsi ji kiekui užuitrenkti.

„Prakeiktas vaiketa, lietvisi" — surūko jis grasindamas namui ir greitesnis žingsnelis dingo.

Gyvybės ugnelė kaka likimas jam gręsia, tačiau buvo toks ramus, kaip žmogus dūdžiauzio pavojaus momentu. Savo žmonai, kuri vieną laiką buvo vietovėje ir nieko nežinojo, jis pasakė, kad apie jį galėsianti sužinoti Pinken girsinkinėje, kur jos brolis buvo girsinkinės. Savo dukrai, kuri rudenį turėjo prudėti studijuotį mediciną, paterė laikinai pasiskėpti pas pažįstamus. Tuo tarpu žmona ir dukra ne nuo jūlio neatvėsusio bėrio, čia mūšio jo ir remus, o paskėcę jj pasiledo dėlesis šaolaia.

Po vakarui gyvulių gydytojo namas jau skaisčiai liepsnojo. Jo žmona gulėjo nušauta šalia engiėjančių sienojų, nes jj nenorėję pasakyti, kur jos vyras.

„Jie der pasimokys kaip su mumis elgtis", — brutaliai nusijuokdamas pasakė politruks karininkui, kuris patenkino savo keršta.

VAIKAI IR AKŲSĖRĖS

Per vienerius metus GPU savo siūlus Latvijoj gerai įšpynė. Vos po savaitės su augusiais siūrais, architektas, gyvenęs Rygoj, Baltežerio GPU viloj, šešiolika kilometrų nuo Rygos, iš jo kankinimu buvo išgauta spėjamoji jo tėvo slapsnio mosi vietą. Plataus mąsto medžioklėje Pinken buvo suimtas girininkas ir jo per 70 metų amžiaus tėvas. Kaj tik gyvulių gydytojas nerado, tai buvo apieškoti visi kaimo gyventojai. Jj surado rūsyje kolektyvinio namo, prikiauusio vienam dvarininkui, kurio žmonės ir iki 3 ir 5 metų amžiaus rūnūs buvo pakrauti i atvirą GPU sunkvežimi. Kadangi tada vyko valymas, tai iš namų išvedė dar 12 tūkinčių, jų klausiusių latvių aizsargų (šaulių) sąlungai. Pagaliau sunkvežimis, paskui kurj vaižavo žengęs GPU komisaro mašina, kaip apsaugos priemonė sutrukdytj galimą mėginimą pabėgti, sustojo prie bažnyčios. Šitas siauras plytinis statinys su lieknu, smailiu bokštu, truputį nuo šaltau nuo gatvės, kyšantis tarp aukštų liepų, jau buvo daug ko matęs. 1917 m., taip pasakojo šitas vargoninninkas, tiešjosi vokiečių kariuomenės dalys, žygiuojančios i Rygą. Tuo tarpu latvių kareivis seną kunigą vokiečt, kuris daug metų rūpinosi latvių parapija.

Tuo pačiu tikslu sustojo sovietai ir dabar. Jie turėjo įsakymą suimti kunigą, šiuo kartu latvį, kuris ištisą metą sakė pamokslus tuštiems suolams, nes beveik niekas nekūrjada. Vo prasėti pro GPU sargus ir ėjęs i bažnyčią. Jis nuolatos drąsino savo mažą parapiją kantrint nešti likimo bėdą. Gal jis gaišinę nuobaš. 3-4 o gal GPU žnipelis, kuris vos suspėjo bėgo laukytai latviškai, pakalbėjęs visai ką kita suprato, Dabar jj bruožtalai įstūmė j sunkvežimj prie kitų sukų.

Pagaliau sunkvežimis sustojo Pinken peskutinj kartą. Šj kartą prie akuėrės namo, iš kurio jj kaip tik tuo momentu iškėję, rankoje laikydama odinę, aptrinta kupsėj, su kuriuo jj spėjinkui visi plačiai pazinojo. Senoji moteriškė, plačiu ir nostinkiu veidu, nežinojo, ką veikia šis sunkvežimis prie jos namo. Pasisveikinusi jau norėjo penetį, kai iš mašinos iššoko komisaras ir atkišęs pistoletą ir užstojo jai kelią. Moteriškė buvo pasigalėjimo verta, visiškai be pagalbos. Jj niekur nebuvo pastreikiusi, visada gyvo veido atsisėjusi, mokėjo pastrenuoti ir kitiems padėti. Argi to užtenka jj tarti?

Komisaras šiurkštiu balsu pareikalavęs, kad jj lipta j sunkvežimj. Ji parakė galvą: pirmiausia jj tas rinti sutekiti pagalbą vienai tūkinčai kai, kuri jau gulj skausmų suimta. Pakartotinai komisaras ištarė tas pačias pareikalavimus, mažoji moteriškė pastempė ir tvirtai atrėžė: „Draugo komisaro, aš turiu atlikti savo pareigą", ir tvirtais žingsniais nuėjo.

Komisaras pajuto, kad tai ne sovietai, kurie nuolankai praskydavo pastinkiu, tai latvisi kareivėlai, kuriuos reikia pamokyti. Jis drebėjo iš jsiutes ir susijaudines, pamatęs tokj pasipriešinimą. Pokėkėję prie šūvio ir šūvio, kurius aidini dvaro savininkė sunkvežimyje suriko ir nuūpo. Akušerė buvo suzmušusi, kai jos rankos tatajinėjo, iranktų maišelis tylinė subarškėdamas nusirito i šalį.

Vora nuvažiavo per Rygą, kur tą dieną buvo pilna tokių transportų. Žmonės nedrįso žiūrėti i praleidžiamas mašinas. Miestą buvo apgausbusi paralžiuojanti baimė. Buvo suimta arba nužudyta 60,000 latvių. Kada ateis eilė kitiems?

Vertė L. S.

Gražinami Vilniaus archyvai

— Bolševikų išvežtoji iš Vilniaus archyvinė medžiaga, iš kurios dalis jau buvo pakraunama vagonuose, pastangomis, gražinama atgal. Iš viso jau yra 3 d. Vilniij atvežta jau dvi liktas medžiagos vagonės.

Birželj apskr., prie Joniškio, Zem. Žemės Ūkio inkyrinio mokslo, mi dviejų mėnesių kursai šiuo metu sistemoms. I kursas bus priimami vyrai ir moterys be išsimokslo laiko iš metų, baigę 2. Z. Ūkio mokyklą arba esą tolygaus išsilavinimo. Kursai darba pradedą nuo spalio

DAIGAI DYGSTA /

RAŠO KARO KORESPONDENTAS
H. A. KURSCHAT

Degantis žaliukas gelbsti gyybę

RAŠO KARO KORESPONDENTAS KARL VIERTEL

— Ervin, tu vėl čia! — džiaugmingai sveikino draugą, apstoję ratu strazdanuotą veidu viršlą, prie naujo F' W lėktuvo.

Prieš 10 dienų viršila išvyko atostogų sveikatai taisyti. Siandien jis vėl dalinyje, keturiomis dienomis anksčiau termino.

— Ach, aš norėjau pamatyti, kokį man paukšti paskyrė, o be to, esant tokiam oroi nei vienas sažiningas vyras negali ištiesęs kojas gulėti namie!

Tą dieną, kai jaunas pilotas buvo atgavintas, mes negalėjome su juo pasikalbėti. Sanitarinis auto ji tuoju nuvežė ligoninėn, o sekančią dieną, nepaisant jo protestų, jis buvo išsiųstas poilsiui į tėvišką, kuri buvo pietų Vokietijoje. Ir štai dabar jis vėl mūsų tarpe, nepapraštai patenkintas, šelmišku žvilgsniu.

Taip, karo laimė ir mūsų geriausiems lakūnams nevisada yra palanki. Nors mūsų viršilos lėktuvo skaičius palyginus su mūsų priešais nuostolinis, yra dešimteriopai didesnis, tačiau kova viršų kanalo yra kieta. Vyresnysis viršila Ervinas L. gali apie tai papasakoti. Viršilos geras ūpas ir rytinėmis besitaisančiant į mūsų gausius klausimus ir pasakojant apie savo laimę — nelaimėje, tryksta iš jo saulės nugairinto veido.

Ryžtingu mūsų puolimu anglų lėktuvai buvo virš kanalo išskaidyti, nespėję pasiekti kranto. Nepaisant didelės anglų persvaros trečioji eskadrilė, vadovaujama kapitono S. „Spitfires" išskaidė, du iš jų pasiuntė „pasimandyti" ir pasuko namo. Prie pat Pranciūzijos kranto dar virš kanalo, eskadrilės vadas atkreipia viršilos Ervino dėmesį į begančius, maždaug 7000 metrų aukštyje, anglų lėktuvus ir tuoj pat duoda įsakymą puliu.

„Per kelias minutes mes pakylame į reikiamą aukštį, kai tuo tarpu eskadrilės vadas jau užpuola vieną anglų lėktuvą. Tada aš pamatau, kad antras priešo lėktuvas puola vado mašiną iš užpakalio. Po velnių, nieko daugiau nelieka, kaip „atšaldyti" (kaitusį anglą. Sukaliojau mašiną šiaip ir taip, pagaliau esu pozicijoje ir atidengiu kulkosvaidžių ugnį. Jau po pirmosios salvės pastebiu, kad iš vaikino mašinos išlekia skardos gabalai. „Atsiprašau!" — patenkintai sumurmėjau. Dabar, kaip aš ir norėjau, „Spitfire" palieka vado mašiną ir puola mane. Tuo pačiu momentu iš viršaus, tarsi šunų ruja, puola mane dar trys priešo mašinos. Kabinos stiklai subyra, pajuntu kairioje rankoje balsų smūgį, sugriebiu skandamą vietą dešinėmis, mėta šūvis praėjo pro petikauli, nekliudydamas kūno. Rankovė ir marškinai suplėšyti. Aš norin atsikvėpti ir sprukti šalin, tačiau dar vienas smūgis ir iš mano rankų išspūsta vairolazdė. Prakeita klausytė! Tuo pačiu momentu kabinoje pasidaro nepakenčiamai karšta. Ir man begalvojant, kad turiu šokti laukan, jau pradeda po kojomis raitytis sunkios liežuvėlės. Aš norin paskėkti, šokti laukan, veltui, nebeturiu tam jėgų. Samonė pamažu tirpsta, pasidaro niekšiškai karšta. Staiga vėl atsigaunu, stebiu, kaip mašina vertikaliai smunka žemyn ir sukaupęs visas jėgas bandan pakilti nuo sėdynės. Stai mano veidas jau prie stiklo. Išgirsiu smūgį, kuris kabinę atsidarė, pagalvoju, dabar laukt!..."

Prakaitas išsipila viršilos smilkminuose, taip ryškiai jis iš naujo pergyvena savo nuotykį. Kranjas užlieja jo veidą, kai jis rankomis paryškina pasakojimą. Paskui nuleidžia rankas ir žiūri mastydamas į šyntarį, stovinti pajūrytę, apsupta mirgančiojančio kaitros oro.

— Žinote, ištikrųjų tai nebuvo nieko ypatingo! — kreipiasi jis vėl į mus. — Ypač tai man atrodo dabar, kai visas įvykis jau priklauso praeičiai.

Jo piršlai žaidžia liemenės sagomis ir jis pasakoja toliau.

„Mane apėmė palaiminta ramybė. Staiga vėl pradėjo žūti ausyse, aš jaučiu skausmą kakle ir atgaunu samonę tuo akimirksniu, kai iš mano rankos išslysta paskutinėi apdegusio šaliko skutai. Svylantį šaliką greičiausiai nuplešian nuo kaklo bidamas be samonės ir jis mane pažadino iš ansvaigimo! Mano galvoje švistelė — žmogau, dar tu gyvas! Apdegusiais pirštais grabalioju, ieškau rankenos, kad galėčiau išskleisti parašiutą, o tuo tarpu krentu bedugnėn ir turėdamas pilną samonę. Pirštai suranda ranketną, patraukiu iš visų jėgų ir įtempiai laukiu: išsiskleis ar ne? Pagaliau, ačiū Dievui, išganingas trūktelėjimas! Aš pakimbu dar didėlėje aukštumoje ir džiangsmo apimtas imu garsiai juoktis. Vyrai, jaunas ten aukštai dar karta ginti, yra širo-to vertas! Paskui ramiai apžvelgiu apylinkę, matan žmones, kurie iš apačios seka mane ir galiu iškirtinai net sanitarinį automobilį, kuris pieno specialiai laukia manęs. Pagrabau galva, Valio! Plaukai nenudegė! Ka reiškia pora nudegimo pūslių, kakle ir ant rankos!

Žemė darosi kas kart didesnė ir didesnė. Žvilgteriu į laikrodį. Greitai susivoiin — iki parašiuto išskeidimo man kriista apie 4000 metrų!... Daugian viskas jums žinoma...

Jaukdamasis prieina viršila prie savo naujosios mašinos, jis uždėda ranka ant skardinio motoro gaubto ir tėviškai linguodamas galvą sako:

— Mes neleisime drangužo su mumis dangiun pokštų krėsti!

O atsisukęs į mus:

— Atsilyginta bus tuojaus ir stipriai! Patikėkite!

IŠ „ADLER" falsvai vertė Balys A.

IŠ KARIU ANKETU

Eil. Stasys Stanaitis, buv. 184. SD ryšių batalione, rašo: 1941 m. birželio 23 d. mane su vienu draugu paskyrė nunešti sargybai va kariene. Eidami ties Šv. Petro ir Povilo bažnyčia užtikome du žuvusius lietuvius kursantus. Atėję į korpo štabą patekome politrukams, bet pasiseki iš jų ištrūkti. Tuomet nuėję į Totoriių gatvę prisijungėme prie partizanų.

Pirmadienį, išgirdę per radiją Lietuvos himną ir daina „Lietuvos kareivėliai", nudžiugome ir susijaudinome. Tuoj nusiplešėme visus rusiškus ženklus ir sumynėme. Mums bepleišiant ženklus atėjo politrukas. Tai pamatęs ir išgirdęs mus dainuojant, tuoj išėjo ir daugiau nebesirodė.

Eil. Juozas Saulius, buv. ryšių batalono, rašo: Karui prasidėjus buvau karo ligoninėje. Išgirdę pirmuosius sirenos balsus dar nežinojome, ką jie reiškia: gaisrą ar orinio pavojaus bandymą. Dauguma veržėsi laukan įsitikinti. Tik tada siek tiek supratome, kad jau prasidėjo karas, kai neleido išvykti į Verkus karo ligoninės ekskursijos. Šią ekskursiją sudarė ligoninės personalas — gydytojai, sesutės, politrukai ir kt. Juos visus grąžino į sodą ir liepė laukti, kol praeis pavojus.

Ekskursija, susimetusi sode, griežė armoniką, patefonu, politrukai su sesutėmis šoko „kazoką", žodžiu, stengėsi nenuobodiauti. Tačiau netrukus jų pasilinksminimą nutraukė pro langą išgirstas skambučio balsas — ženklas rinktis į salę kokiam nors pranešimui ar kino žiūrėti. Rinkomės nenoromis ir nerangiai, nes visa tai jau buvo gerokai įkyrėję. Bet salėje išgirdome ką kitą, negu paprastai. Buvo pranešta apie prasidėjusį karą. Netrukus į ligoninę atveže ir nužeistų karių.

Eil. Feliksas Steponavičius, buv. ryšių batalono, rašo: Prasidėjus karui ir pankelbus pirmąjį oro pavojų, aš buvau išėjęs su paketais. Tuo laiku mūsų skyrininkas komjaunuolis j. seržantas Cainikovas paėmė nuo mano lovos pakabintą dujokaukę ir ją atidavė vienam rusui naujokui. Grįžęs ir neradęs savo dujokaukės, kreipiausi pas skyrininką klausdamas, kur ją padėjo. Cainikovas man į tai atsakė, kad čia jo dalykas. Po mano įrodinėjimų, kad jis neturi teisės paimti ir kitam atiduoti mano dujokaukę, Cainikovas atkirto, jog jis galįs net nušauti mane, nes jis yra skyrininkas. Be to, jis mane apskundė politrukui, kad aš buvau jį užpuolęs.

Gr. Jonas Tauperis, buv. korpo ryšių bataliono, rašo: 1941 m. birželio mėn. naktį į 22 d. buvau kuopos budėtoju. Rytą apie 3 val. išgirdau lėktuvų ūžiną. Pro žiūroną dirstėlėjęs pastebėjau, kad ore kovėsi du vokiečių lėktuvai su trimis rusų. Paskui pakilęs „Anbo" numušė vieną rusų lėktuvą ir nuėrė mėtėjų viršūtėmis. Šį tvyrį matė ir kiti budėtojai.

Dieną apie 11 val. mano draugai buvo pasiųsti sudarytų ryšį su divizijomis. Tačiau netrukus teko traukties ir traukiantis nesudarėme jokio ryšio, nes buvo netvarkingas bėgimas. Taip pat trūkome ir maisto. Politrukai ir komisaras sėdo ant arklių, o su mumis liko tik knopos vadas itn. M., kuris mus atvedė iki Panerių. Čia netvarkingai išsiskaidėme, patekome pas vokiečius ir buvome grąžinti į Vilnių.

Parengė St. Sirvys

LAIŠKAI

MŪSŲ TREMTINIAI ARCHANGELSKO APYLINKĖSE

Mums rašo:

„Vienas sovietų belaisvis, man štat ką papasakojo: —

Jis dirbęs Archangelskę kepėju, jo žmona viename kolchoze 7 km. nuo Archangelsko. Pereitų metų rugpiūčio 15 d. į tą kolchozą buvę atvežta lietuvių tremtinių, beveik išmitinė moterų ir vaikų. Atvežtųjų tarpe jeunų vyrų matyti netekę. Tremtinisi buvo išvarę ir musimine. Priešjiema atvykstant, kolchozo pirmininkas įsakęs šėkūrenti pirtį ir pakepti „pagerintos duonos". Atvežtieji mažomis grupėlėmis po 1—3 žmones apgyvendinti kolchozininkų namose. Japeties namelyje apgyvendintos dvi seserys, kurių vyresnė vedusi, kartu su 4 metų sūneliu. Belaisvis galėjęs, nepagrabęs jų adreso. Bet jis nė nesapnavęs Lietuvon patekti. Tuoj po treminių atvežimo — rugpiūčio 22 d. jis buvęs mobilintas ir persiųstas į Leningrado frontą, bet pateksęs į belaisvę dar nepasiekęs fronto.

Mūsų tremtinisi dirbdavę kartu su kolchozininkais ar gaudavę po 400 gr. duonos į dieną. Sunkiausia, jo manymu, jiems esą su šiltais drabužiais, nes žiema Archangelsko apylinkėse „kaulus laužanti."

Taigi, jei patikėti to belaisvio pasakojimu, dalis mūsų išvežtųjų velka sunkią štrėmimo naštą ties šaltuoju Archangelsku."

Vl. Jovaišas

Kai... muzikanto žmona išeina pastvaišėtiėti.

JUOZAS ŽIUKAUKAS

Prasiskiria debesys

7)

(Tęsinys)

Lengvtau atsiduso partizanai. Jie lydėjo besitraukiančius taikliais šūviais, o kulkosvaidis šį kartą tarytum dalgiu švaistėsi.

Kai bolševikai atsitraukė į tokį atstumą, kad šaudyti buvo lau nebetiekšu, partizanai peržiūrėjo savo ginklus, apskaičiavo turimus šovinius.

— Jei dar kartą puls, vargu ar beatlaikysim. Bet atrodo, kad jiems jau užteko. Na, žiūrėsim, kas toliau darysis, — pasisuko Povilas Valeika į išvargusius savo vyrus.

Valeika vėl toliau sekė ką mano daryti atsitraukę bolševikai.

Po ilgokos pertraukos, kurios pakako partizanams visapusiškai apsvarstyti savo padėtį, raudonieji pradėjo mažais būreliais vykdyti miestelio apsupimą.

Atrodė, kad nemažas jų dalinys mėgina užeiti miestelį iš kitos pusės pro Pangonių raistą. Matyt, kad jie pastebėjo, kad iš tos pusės žymiai lengvesnis prie miestelio priėjimas.

Tokia bolševikų taktika suardė partizanams miestelio gynimo planą. Iš užimtų pozicijų pasitraukti jie negalėjo, o naujiems pasipriešinimo lizdams įruošti jiems stigo žmonių ir ginklų.

Teko tad pasitenkinti tuomi, kad iš naujos pusės puolančius turėjo atremti įstiprintusieji prie pienės, o iš dalies ir Valeikos grupė, kuriai buvo labai nepatogu, nes kliudė nuo tos pusės tankiai suaugę kaštonų medžiai.

— Nuo Davalgų pusės jie puls dabar žymiai mažesnėmis jėgomis. Jei taip bus iš tikrųjų, tai mes išsikelsim iš čia ir užimsim naują poziciją anoj pusėj šventoriaus kampe. Svarbu tik tai, kad šio mūsų manevro priešas nepastebėtų. Tai sudarys bolševikams įspūdį, kad miestelio gynimui iš visų pusių yra išstatyti pasipriešinimo lizdai. Tokiu būdu mes juos puliai nuklaidinsim, — pranešė Valeika, susirūpinusiems draugams.

Bolševikai supo miestelį atsargiai, dideliu laiku. Aiškiai buvo galima suprasti, kad jie ligi šiol nebuvo susivokę besipriešinančiųjų jėgų dydžio.

Kai Valeikos grupė iš bažnytėlės pastogės persikėlė nežymiai anon pusėn į šventoriaus zomatų kampą ir atidengė iš čia tankią ugnį, puolantieji bolševikai vėl susvyravo. Tačiau susitvarkę vėl toliau vykdė savo planą. Čia jiems buvo nesunku susivokti, iš kur ėjo ugnis, tad netrukus į šventoriaus zomatų akmenis atsimušė pirmosios kulipkos.

Primas Valeikos grupės vyrų krito Jovariškių kaimo mažažemis ūkininkas Banaitis. Kulipka pataikė jam stačiai į smilkinį. Už savo žemę kovojęs ūkininkas sukrito nebesulaukęs niekam ištarti paskutinio žodžio. Žuvusiojo draugo įspūdis nespėjo dar išblėsti kovotojų veiduose, kai sukniuko Rudamina. Stambaus ūgio bernas dar mėgino paleisti naują šūvių salvę, kai kulipka jį sugniužino. Mirtis ne iš karto atėmė jam sąmonę. Kad ir kimiu balsu jis sušuko savo kovos draugams.

— Šaudykit tuos raudonus plėšikus iki paskutinio!... Nepamirškit, brolužiai, mano motinos... Diavas juos atsily...

Tą paskutinį skiemenį jis nusinešė į anapus gyvenimo.

Su naują energija, su nežmonišku atkaklumu likusieji šaudė, gynėsi toliau.

O bolševikai vis spaudė, jų apsupimo lankas vis labiau tankėjo, artinosi prie miestelio.

— Staiga nuo Pangonių raisto pusės pasigirdo naują šūvių salvė. Paiutę staigią čia pat iš šono palaistą ugnį bolševikai sumišo ir visiškai nebeteko nuovokos. Kai į sumišusias jų eiles dar krito keliolas granatos, panikos apimti jie pasileido be jokios atodairos atgal. Nežinomi, netikėti užpuolikai lydėjo juos taiklia ugnimi, stačiai krūvomis vertė juos ant pelkėtos žemės.

Bolševikams visiškai pasitraukus ir menkiems jų likučiams dingus Davalgų kryptimi, Valeika džiaugmingai sušuko.

— Mes išgelbėti, draugužiai! Miestelis lieka mūsų rankose!.. Bet kas yra tas stebūklingas mūsų bendrininkas?

Kai bolševikai pradėjo pulti miestelį, kaimo kerdžius Vinceles ilgai svarstė, kas galėjo čia atsitikti. Šūvių traškėjimas bylojo, kad įvyko kažkas rimto, pavojingo.

Vincelis paėjo puskilometrį ! Varnupių aukštumą, kur augo šeši dideli topoliai. Pasirinkęs pir vis parankiausį, sukaupė visas jėgas ir įsliuogė iki pirmųjų šakų, o nuo čia tarytum kopėčiomis pasiekė kuone pačią medžio viršūnę.

Nuo čia aiškiai galėjo matyti miestelį ir besisukiojantį Davalgų linkę vieškelį. Iš karto jis nesusigaudė dar nieko, tačiau netrukus supratė viską.

Greitai nusileidęs žemyn, Vincelis prisiminė laimėtus ginklus. Tačiau ką jis vienas galėjo su jais padaryti!

Miestelio gynėjams būtinai reikalinga pagalba. Bet iš kur ją gauti? Kokiu būdu? Atsiminę likusius Pangonių raiste.

MŪSŲ GYVENIMAS

KARYS SŲ 2 KAIMYNAIS APGYNĘ TĖVIŠKĘ NU BANDITŲ

N. bataliono gr. Vaitiekui Mackevičiui atostogaujant savo tėviškėje vieną naktį užpuolus jo namus plėšikams, gindamas juos parodė didelį karišką sumanumą ir narsumą.

Buvo tai rugpiūčio 17 d. apie 3 val. ryto, kai jo namus, viename Rytų Lietuvos kaime, užpuolė 8 plėšikų gauja. Gr. Mackevičius drauge su savo dviem kaimynais gindamas savo namus, triš plėšikus nukovė vietoje, o ketvirtas buvo rastas laukuose mirtinai sužeistas.

Pažymėtina, kad nukautųjų tarpe buvo 2 žydai.

Vilniaus Apygardos Vadas gr. Mackevičiui už parodytą sumanumą ir drąsą kaumatis su plėšikais įsakyme pareiškė tarnybinę padėką.

PAKELTI Į AUKŠTESNĮJUS LAIPSNIUS

N bataliono vadas, už sumanumą, drausmingumą, gerą pareigų žinojimą ir stropų jų pildymą pakėlė į aukštesnius laipsnius šiuos karius:

1 psk.: Česlovą Stasiūną,
1 jaun. psk.: — Petrą Varną.

Bataliono Vadas už pabėgusių karo belaisvių energingą ir sumanų paleškojimą ir jų sugavimą, 4. kuopos eil. Juozui Gegužiui ir eil. Gubertui Čeponiui tarnybos varduo pareiškė padėką. (Aum.)

IŠFORMUOJAMI APYGARDŲ STABAI

Tvarkos Policijos Vado Lietuvoje įsakymu nuo 5. m. rugsėjo mėn. 15 d. yra išformojami Kauno, Vilniaus, Šiaulių ir Panevėžio SD Apygardų Stabai.

Nuo tos dienos visais reikalais karių, šeimos, įvairios įstaigos ir pavieniai asmenys kreipiasi tiesiog Lietuvos Savisaugos Dalių Ryšių Karininko Staban Kaune.

606 egz. „LIETUVOS ARCHYVO" II TOMO VILNIAUS APYGARDOS KARIAMS

Siomis dienomis Vilniaus Apygarda iš švietimui skirtų lėšų nupirko 606 egz. „Lietuvos Archyvo" II tomo. Knygos bus proporcingai paskirstytos visiems apygardai priklausantiems batalionams, pasaitiems iš tos Vilniaus tiek už tėvynės ribų. Dalinlams knygos bus duodamos nemokamai.

Kadangi „Lietuvos Archyvo" I tomo paklausa yra labai didelė, tai artimiausioje ateityje numatoma nupirkti ir II tomo, kuris taip pat bus paskirtas dalinlams. sb.

KARIO AUKA SAVIT. PAGALBAI

Savisaugos Dalinių viršila Vincas Kasputis savo sutuoktuvių proga Liet. Savitarpinei Pagalbai paaukojo 100 RM.

SPORTO KLŪBAS „SARŪNAS" NEPAMIRŠTA MŪSŲ VYRŲ

Vilniaus sporto klūbas „Sarūnas" per savo pirmininką apygardos švietimo karininkui vėl įteikė savo narių suaukotų per 40 knygų, pratydamas jas perduoti mūsų vyrams, esantiems toli už Nemunėlio ribų.

Pažymėtina, kad tai jau kelinta „Sarūno" dovana, kuri mūsų vyrams, esantiems toli nuo tėvynės, yra labai brangi. sb.

A. A. viršilą Jonas Malinauskas

Vieną niūrų, lietingą vakarą mūsų [illegible] gavo kautynių uždvinį. Karial žiurbstai ruošėsi žygiui ir tvarkėsi rajone. Išvykstančiųjų tarpe buvo ir viršila Malinauskas. Kaip ir visuomet, jis buvo judrus, linksmas ir savo sąmojum užkrėčiąs giedrią dvasią. Nei sunkus žygis, nei niūrus oras, nei nuolatinė pavojai jo giedrios nuotaikos niekuomet nesudrumsdavo. Jis visuomet ir visur buvo gyvas optimizmo pavyzdys.

Po 10 minučių rajonas ilko tuščias. Dar kurį laiką girdėjosi tolstančių gurguolių bildesys. Mas likusieji linkėjo savo karialiems draugams sekmės ir laimingai grįžti iš nakties žygio.

Kitą dieną, apie vidurdienį, išgirdome miško kryptimi, kur velkė mūsų dalinial, sunk. kulkosvaidžių kalenimą, minovaidžių mūmi ir granatų sprogimus, kurie aiškėjo arėjo valanda laiko. Mums buvo aišku, kad mūsų dalinial jau susikovė su priešu. Nekantriai laukėme pranešimų. Vakare sulaukėme, bet ir tarpe kai nebėžygiavo viršila Malinauskas.

Karial, kurie kautynių metu buvo drauge su viršila Malinausku, pasakoja, kad jis kritiškiausiu momentu nenustojo šalto proto ir narsiai vadovavo kautynėms. Nepaisydamas suspiestos į jį ugnies, granatos nutildė priešo kulkosvaidį, bet tačiau tuo pat momentu buvo sunkiai sužeistas į krūtinę, bet priešas tuo tolesniu nemiešdo akių nei jėgos pavojingo viršilos. Netrukus iš priešo pusės atšvilpė rankinė granata ir krito netoli viršilos. Nors ir sunkiai sužeistas, bet ranka greitai granatą ir norėjo ją atgal blokšti. Tačiau galutinai išsekusios jėgos nebeleido tinkamai ir greit veikti — granata sprogo rankoje. Antrą kartą sunkiai sužeistas, žemėmis apipilties ir negėlėdamas iš viešos pajudėti, dar žodžiais vadovavo šaukdamas: „Pirmyn, vyrai!". Tai buvo jo paskutiniai žodžiai. Karial miršančio savo vado žodžių paklausė, čio nuotai pirmyn ir priėjo gauja buvo sunaikinta.

Viršila Jonas Malinauskas nuo 1934 m. tarnavo Lietuvos kariuomenė 3 artilerijos pulka, 1 gaisrų pulko raitojoj baterijoj ir 2 uolnų pulke. Bolševikams užplūdus Lietuvą, tarnavo 26 kavalerijos pulke, o jį išformavus, 615 k. artil. pulke. Dažnai politrukų buvo tardomas ir persekiojamas už lietuvybę ir nepalankumą bolševikų valdžiai. Išvijus bolševikus iš Lietuvos, politrukai tarnauti Lietuvos Savisaugos Dalyse.

Fsk. Mikėtas

Mes informuojame

SOVIETŲ SĄJUNGA

(Pavadinimai, skaičiai ir aprašymai nuo Lediniuoto vandenyno iki Juodųjų)

Sovietų Sąjunga užima 21.635.300 km² plotą ir sudaro septintąją dalį mūsų žemynų. Nuo šiųdu yra 33 kartus didesnė už Vokietiją. Šitame plotę gyvena apie 180 milijonų žmonių, t.y. šiek tiek daugiau negu dvigubas Vokietijos gyventojų skaičius. Šitie 180 milijonų gyventojų susideda iš 180 tautelių, kurios rasės atžvilgiu griežtai skiriasi ir kalba visai skirtingomis kalbomis. Sovietų Sąjunga telsingai vadinama „tautų kalėjimu", siekia nuo rytų Europos iki Ramiojo vandenyno, nuo Šiaurės Lediniuotojo vandenyno iki Juodųjų ir Kaspijos jūrų. Iki Indijos, Kinijos ir Japonijos. Rytų — vakarų ilgis siekia per 8000 km, o platuosia vieta bevelk 4000 km. Tik 9% šio milžiniško plyto yra dirbamos žemė, 13% plevos ir ganyklos, 44% miškai ir 34% dykumos: stepės, tundros, pelkės, vandenys ir kiti plotai netinkami žemės ūkiui. Dėl nepakankamo žemės ūkininkavimo, Jav derlius SSSR yra tik 4 kartus didesnis negu Vokietijoje: vokiškieji metodais ir darbštumu šitame plote galima būtų pakelti žemės produkciją 2—3 kartus. Taip pat esamas galtyn kiekis prendo sprangas; taip pat tik dalis miškų naudojama gamybai. SSSR yra labai turtinga žemės turtais, kurie eksploatacija yra dar tik užmanomas. Jį turi dangiau negu pusę viso pasaulio naftos atsargu. Šiose žemėse akmens anglių randasi apie 1700 milijardų tonn, geležies rūdos 27 milijardai, mangano rūdos 800 milijardų tonų. Be to, atrandama žymūs kiekiai vario, švino, cinko, aukso ir platinos. SSSR kiekybinis metals išveždavo už 850 milijonų markių nuodirbtos medžiagos ir įdavė ir už 650 milijonų markių išveždavo pusiau fabrikatų ir fabrikatų (mašinų, aparatų ir t. t.) Per pravestus dvejus penkmečius planus, pramonė (ginklaimas) dirbtinai buvo pakelta. Nežiūrint to vos 9% gyventojų dirba pramonėje, kai kiti 85% badavo kolchozuose.

Europinė Sovietų Sąjungos dalis apima 5,5 milijonų km², ketvirta dalį visos SSSR, kurioje yra 110 milijonų gyventojų. Tirštai apgyvendinios vietos yra pramonės centrai, kaip Leningradas, Maskva, Gorki, Dniepro vlinis, Doneco žemupys ir derlingas Ukrainos juodžemis. Šiaurinė dalis priglaudžia klajojančias samojedų gimines. Nuo tos dalies i pietus, išilgai Suomijos sienos, yra turtinga savo mišiais ir ežerais Kareilja. Vidurvje randame nuobodų plotą, kuris balziasi prie Tulos. Čia prasideda deringoji Ukraina ir žaliavų kladai. Pietuose, prie Kaspijos ir Juodųjų jūrų randasi dyllumu stepės. Rytuose teslasi mineralais turtingąs Uralas, Azijos siena. Vakarinose nuo Murmansko iki Juodųjų jūrų eina juosta pelkėtų miškų ir balų.

Šiaurės Lediniotas vandenynas liečia šiaurinius pakraščius Europos, Azijos ir Amerikos. Žiema užšąla toli i pietus, bet šitame metu laike plaukia galingos ledų masės, kurios kyla iš asigalio Vandenyno dalyje kuri riboiasi su pusiasaliu Kola. Tiumano pakraščio ir Kariau variais teka Golfštromo srovės šaka. Dėl šios aplinkybės Murmansko pajūris visai neužšąla.

Rybačl arba Žvejų pusiasalis yra Murmansko pakraščių šiaurės vakarusose (nrie Suomijos sienos). Karinomenės pranešmuose dažnai minėtas kaip lėktuvų operacijų laukas.

Kolos pusiasalis randasi tarp šiaurės Lediniuoto vandenyno ir Baltosios Jūros, tai rytinė dalis Laplandijos. Plotas turi bevelk 100.000 km². Krastas labai sėkmingas sėkmingas daug miškų ir pilna ežerų, iš kurių i jūrą teka upės. Kola politiniai priimgrta prie Murmansko krašto.

Murmansko pakraščiu vadinamas Kolos šiaurinis pajūris, apie 420 km. ilgio, kuris yra mėgiamiausia žvejams žvejybos vieta. Čia kąsnet sugauna apie 10 milijonų kg. sūkių ir menkių.

Murmanskas: Sovietų šiaurinis uostas, provincilos sostinė su 104.000 gyventojų. Čia yra žymiausi Sovietų žuvies trestai.

Murmansko geležinkelis cina nuo Murmansko i pietus per Karelija, kur prisijungia prie didžiojo geležinkelio tinklo. Šito geležinkelio projektas parengtas 1890 metais. Geležinkelis buvo pastatytas nežmonėkomisių sąlygomis, vokiečiu ir austrų karo belaisvių 1915—1917 metais. Nuo karo vrandės geležinkelis ir stotis yra vokiečių ir suomių aviacilos tikslas, taip, kad jo naudojimas dabar yra abejotinas.

(Bus daugiau)

Paieškomi dingę kariai

Kas žinote ką nors apie karį FELIKSĄ JARASŪNĄ, Vince sūnų, buvusį Pabradės poligone (pašto dėžutė 61/1), prašoma pranešti Vincui Jarašūnui, Medininčių km., Rokalimas, Panevėžio aps.

Pvk. Leonas Garnys, tarnavęs Vilniaus pėstininkų mokyklojo, Švenčionėčių poligone. Žinantieji ką nors apie jį prašo pranešti Antanina Šnokienė, Pacanunelio geležinkelio stotis, Rokiškio aps.

Eil. Baranauskas Antanas, kilęs iš Rokiškio aps. Skapiškio valsč. Vergučių km., prieš karą buvo Varėnos poligone. Kas žino apie jo tolimesnį likimą prašoma pranešti vrš. Žinkui, Vilnius, Jėzuitų 3.

Kas žinote likimą puskarininko Petro Lybos, tarnavusio 215 šaulių pulke. Pabradės poligone, praneškite jo žmonai Elenai Lybienė, Radviliškis, Vingiečiškio vsk. Šiaulių aps.

Pvk. Feliksas Sriubytė, tarnavęs Karo Mokyklos artilerijos grupėje, paskutiniu metu Švenčionėčių poligone. Žinantieji apie jo likimą prašo nešiokite metinai Onai Sriubytienė, Bikonių km., Kupiškis, Panevėžio aps.

PRAŠO ATSILIEPTI

Ignas Stanulis tarnavęs Savisaugos Dalyse ir pradėjęs šiemą žygiką iš Kauno į Rytus, nieko nenešo ir neturiu apie jį žinių. Prašau jį pati atsiliepti arba žinančiųjų jį pranešti ir nurodyti jo dabartini adresą. Jeiko brolis kuzys Stanulis, Olšankos vienk., Pabaiskas, Ukmergės aps.

Prašau atsiliepti asmenį buvusį drauge su mažeu. Feliksu Raleliu rusų belaisvėje. Pranešti žmonai. Vilnius, Kaštonų g.-vė 5—6.

Šiesų Rudžinui, tarnavusį V.P.M. prašo atsiliepti grįžusio drauga Jonas Lasys, Utena, Vilnius gt. 14.

— **Vaclovą Dedonį** tarnavusį V. P.M., dabar esantį Rytuose, prašo atsiliepti giminės draugas Jonas Lasys, Utena, Vilniaus gt. 14.

PRAŠO PRANEŠTI

Kas žinote nukėdymo eplinkybes ir vietą kapitono Povilo Kaladės tarnavusio Vilniaus Pėstininkų Karo Mokyklos, prašoma pranešti tėvui Kostui Kaladei, gyvenančiam Kaune, Vilijampolė, Jurbarko gt. Nr. 31, bt. 2.

Fsk. Mikėtas

— Bėgsiu ten, Gal ką nors sugalvosim, — nusprendė.

Juodžarą rado su Pleikiu besėdinčius prie vokiečių lakūno. Vyrai girdėjo šūvius ir buvo visi susirūpinę. Vokiečis Rudolfas jau gorokai atsigavęs. Pasirodė, kad žaizda tebuvo lengvo pobūdžio.

Vincelis paskubomis viską nupasakojo. Nepamiršo apie laimėtas ginklus minėdamas, papasakoti ir tai, kaip jis likvidavo anuos du raudonarmiečius ir Zulonąą.

— Tokius ginklus tūrėdami, mes būtinai turim eiti partizanams į pagalbą, — išdidžiai pasiųlė kaimo kerdžius.

Tą visą istoriją Pleikys nusakė vokiečiui. Tasai labai susiaudino ir pareiškė, kad jiems visiems šiuo momentu čia sėdėti būtų didžiausias nusižengimas. Girdi, nesą galima gaišti nė sekundės. Jis pirmas cinąs. Pleikys mėgino ji dar sulaikyti, tačiau tasai atkaliai pasipriešino. Girdi, sužeidimas esąs visiškai menkas, apie jo žaizdą nesą ko ir kalbėti.

Pleikys numojo ranka.

— Na, gerai. Eisim tad visi kartu.

Juodžara atsisuko į kaimo kerdžių.

— O tu kaip?

— Koks čia gali ir klausimas būti... Žinoma, kad eisiu su jumis, — išžeidusiu balsu.

— Ir aš eisiu su jumis, — pašoko visą laiką nuošalai sėdėjusi Alina.

— Bene, pablūdai, vaikeli, išpūtė Juodžara akis.

— Juk ten Povilas, tėti. Ir mano pareiga yra jį gelbėti... — atsirėmė Alina maldaujančiu žvilgsniu į tėvą.

— O šaudyti ar moki? — įsiterpė Vincelis.

— Žinoma moku. Koks čia mokslas, pagallau.

Kaimo kerdžius sumušė Juodžarai per petį

— Tegu eina. Bene tau galla, kad pašaudys mergaitė, — bumbtelėjo, o atsiukęs į Aliną atsakė už tėvą. — Eik ir viskas... Ką čia tokiu metu tėvo meilės paisyti... Matai, va, net sužeistas žmogus eina... Visiems dabar reikia susimti...

Juodžara nuleido galvą. Raukšlėtais jo skruostais nusirito tarytum juodalksnių pumpurai dvi ašaros. Tas gats ir motinos veide. Ši dar peržengojo išeinančius, nubučiavo.

Juodžara su Pleikiu pasiėmė nuo ankščiau pasilėptus šautuvus, prisikimšo kišenes šovinių apkabų. Kitiems apginduoti reikėjo eiti iki tos vietos, kur Vincelis buvo paslėpęs savo laimėtus ginklus.

Apsiginklavęs būrelis traukė Varnupių aukštumos link, kai Vincelis staigą stabtelėjo.

— Velnias gi dabar čia... Saudo ir iš kitos pusės. Ko gero užeisim ant pačios ugnies.

Vyrai nusprendė ištirti susidariusią situaciją. Tai atliko Rudolfas.

Tuo metu bolševikai vykdė miestelio apsupimą nuo Pangonių raisto pusės.

— Tolinu eiti pavolinga. Galim pakliūti ir ant saviškių ugnies, — pranešė Rudolfas.

— Na, bet tiems raudoniesiems vilkams mes iškrėsim gerą šposą, — šyptelėjo Rudolfas gerai apžiūrėdamas Varnupių aukštumą.

Iš viško galima buvo suprasti, kad bolševikų apsupimo lankas stengsis pasiekti tą aukštumą, kuri jiems galėtų pasitarnauti, kaip patogi pozicija stipriam miestelio apšaudymui. Rudolfas nutarė čia taip pasislėpti, kad nekliudytų saviškių ugnis ir paliaukti, kol prisiartins prie tos akštumos bolševikai

— Kai jie prieis iki mūs per kokį penkiasdešimt žingsnių, mes pastiksim juos staigia, netikėta ugnim. Aš paleisiu į darbą automatinį, o jūs visi iš šautuvų. Be to, pridėsim dar keletą granatų. Toks netikėtas užpuolimas bolševikams sumaišys galvas ir jie išsilakstys kaip pelės. Svarbiausia — kad jie nepamatytų ir nesuprastų, kiek mūsų čia yra. Tad privalom kuo rūpestingiausiai čia užsimaskuoti, — išdėstė linksmai nusiteikęs Rudolfas.

Rudolfo sugalvotas planas pasiekė.

Kai iš visų pusių naikinami bolševikai panikos apimti visiškai pasitraukė, penkių žmonių igula palikilo nuo Varnupių aukštumos papėdės. Pakilo su nušvitusiais veidais pasidžiaugti savo darbu.

Kaimo kerdžius priėjo prie Rudolfo, apžiūrėjo jį iš visų pusių ir pasakė jam:

— Iš peklos tu toks narsus ir gudrus. Aš manlau, kad tu tik tarp debesų moki muštis... O čia dar su persšautu petim...

Kai Pleikys tuos žodžius išvertė Rudolfui, tasai atsisuko į kaimo kerdžių.

— Tu gimei tam, kad generolū būtum. Tik galia, kad Dievas sumaišė su kažkuo tavo profesiją.

Penkių žmonių igula linksmai nusiteikusi pasuko miestelio link.

Čia juos sutiko ir džiaugmas ir liūdesys.

Šventoriaus kampe gulėjo Rudamina ir Banaitis, o kapinėse dar penkti: mokytojas Salienius, du broliai Matulial, valsčiaus raštininkas Liutkus ir grytelninkas Žadeika.

Partizanai sunešė žuvusius už savo žemę kovos draugus į mokyklos salę ir uždengė juos su tirspalve tautine vėliava.

Susikaupimo tyla žuvusius pagerbę ir palikę prie jų dviejų vyrų garbės sargybą, partizanai išėjo į mokyklos kiemą. Visų akys nukrypo į Povilą Valeiką.

— Mūsų darbas, vyrai, dar nebaigtas. Bolševikai dar tebėra aplink ir kiekvienu momentu mes galim būti vėl reikalingi, — pasakė jis susijaudinusiu balsu.

(B. d.)

Nr. 29 (1148) Vilnius 1943 m. rugsėjo 19 d.

PRENUMERATA: metinis — 5 M. 40 pf.; pusmetis — 2.80 RM; 3 mėn. — 1,40 RM.
SKELBIMAI: už eilutinę milimetrinę eilutę 30 fen. (ki 25 žodžiai, arba iš dalies) no 1 RM. Pirmoji prenumerat no 5 fen. Mažesnieji skelbimai bada. Kai ir ir už eilutę atsižvelgiama, sveikinimai po 50 fen. už eilutę, eilutė.

KULTŪRA, MENAS, ŠVIETIMAS

— Valstybinė Leidykla Kaune išleido žinomą dr. Rudolf Kommoss knygę. „Žydai už Stalino petėtų", kuriojo atvaizduojama žydų įsigalėjimas Sovietų Sąjungoje. Knyga iliustruota.

— Vilniaus Skrajojantis Teatras „Vaidila" vokiečių dramaturgo G. Hauptmann 80 metų sukaktuvėms paminėti ruošia jo veikalą „College Crampton". Šia veikalas jau vertėjamas į lietuvių kalbą.

— Nuo spalio mėn. 1 d. prie Vilniaus IV-tos Amatų Mokyklos atidaroma stalių vakarinė profesinio tobulinimo mokyklą. Mokyklojo bus einama visi bendro ir specialinio lavinimo dalykai, reikalingi kvalifikuotiems darbininkams.

— Vilniaus Dailės Muziejus yra paruošęs visos eilės miesto architektūrinių paminklų inventarizacijos planų. Pirmoj eilėj inventarizuojamos kai kurios bažnyčios.

— Vokiečiai Sviesto Tarėjas šleido aplinkraštį dėl drausmės ir tvarkos mokyklose. Aplinkraštyje griežtai konkretizuotos šios dvi sąlygos, nuvedant auklėjimo ir mokomojo personalo ir mokinių pareigas. Aplinkraštis išsiuntinėtas visoms Sviesto Vadybos mokykloms.

— Latvių Rygos Teatras, prodamas arčiau susipažinti su Vilniaus teatru ir lietuviškais kūriniais, paprašė Dramos Teatrą pristatyti šiems latviškiesiems dramos veikalų. Latviams pasiųsta P. Vaičiūno „Tėviškės pastogėje" ir Vyt. Alanto „Gyvenimas iš naujo".

— Lietuvių Kalbos Žodyno Redakcija išleido instrukcija žodžių rinkėjams. Pagrindinis žodyno Redakcijos praėjimas, kad kiekvienas, kuris moka užrašyti įžiūrėta žodį, prisiųstų Redakcijai nors vieną žodį, nes žodyno autorius turi būti visa tauta.

—Sovietų Marijampolės gimnazijai sukako 75-ri metai nuo jos įsteigimo. Gimnazija kartu minėjo ir 25-rius metus lietuviškos veiklos. Ši gimnazija mūsų tautiniame atgimime yra žiaviausi plačią kultūrinę ir visuomenine vaga. Senoji Marijampolės gimnazija davė Lietuvai Basanavičių, Kudirką, Jablonskį.

— Vilniaus Miesto Dramos Teatras šį sezoną numato pastatyti H. Ibseno „Norą", Fedoro „Lopšinę", Vinkerio „Marietą", Pognolio „Prof. Blesa" ir Vyt. Alanto šią vasarą parašyta 3-ją v. komedija „Buhalterijos klaida". Sezonas prabėtas K. Inčiūros „Vincu Kudirka". Numatoma paruošti 3 — 9 premjeras.

— Vilniaus Dailės Muziejus ruošia dvi dideles parodas: Senojo Vilniaus ir Senosios Tekstilės. Be to, muziejuje įrenginamas liaudies meno skyrius.

— Rugsėjo 23 d. Vilniaus Teatro patalpose prasideda stojamieji egzaminai į Vilniaus Aukštesniosios Valdybos Meno Studiją. I Studiją bus priimami vyrai ir moterys, baigę 7 gimnazijos klases ir išlaikę stojamosius egzaminus, 18 mintino eilėraščio ir pasakėčios sakymo bei prozos skaitymo. Stojamieji egzaminai vyks ir Kaune Jaunimo Teatro patalpose rugsėjo 20 d.

— Po ilgesnės pertraukos, Vilniaus Miesto Priešgaisrinės Direkcijos puošniųjų orkestras vėl pradėjo koncertus Gedimino kalno pėdėje. Orkestrui vadovauja J. Stinus.

— Generalinis Komisariatas Kaune suruošė mokytojams trijų dienų mokyklą vaizdinguno ir muzikyno priemonių parinkimo kursus. Kursuose dalyvavo iš kiekvieno Lietuvos apskrities po 2 — 3 mokytojus. Kursus vedė iš Rygos atvykę tos rūšies specialistas J. Erhardt.

— Rugsėjo 12 d. Marijampolėj įvyko Miesto Teatro atidarymas. Teatro atidarymo progą pastatyta P. Vaičiūno „Sudrumstoji ramybė". Veikalą režisavo Šiaulių Miesto Teatro aktyvas K. Tunkevičius. Teatro direktoriumi yra J. Pliečkis.

— Rugsėjo 21 d. visose Lietuvos

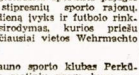

— Rugsėjo mėn. 27 d. Vilniuje ruošiamos lengvosios atletikos rungtynės, kuriose sostinės aplinkoj parsirodys geriausios sportinės pajėgos iš visų stipresnių sporto rajonų. Tą pat dieną įvyks ir futbolo rinktinės pasirodymas, kurio priešu bus greičiausiai vietos Wehrmacho rinktinė.

— Kauno sporto klubas Perkūnas savo metinių progą buvo surengęs š. m. š ir 6 d.d. sporto šventę, kuriose svečiu ir sporto varžybų priešu buvo Vilniaus Sarūnas. Iš dalyvavusių trijų k-dų turnyre geriausiai pasirodė Perkūnas, kuris nugalėjo Sarūniečius net 6:0 ir net DSG (Vokiečių Sporto Draugija) suožiūdė 4:4. Sarūniečiai prieš DSG pralošė 7:2.

Įdomios buvo ir estafečių varžybos. Olimpinės estafetės pastatytas naujas Lietuvos rekordas 3:41,3 min. (Vietrinas, Bakūnas, Mackevičius, Puzinauskas). Antroji vieta teko DSG komandai per 3:43,8, ir III-ji Sarūniečiams. Švedų estafetę neįkėtai išplėšė DSG komanda. 4×100 estafetę itikinamėsi laimėjo perkūniečiai per 46,0 sek., II-ji vieta su 47,0 sek. DSG k.dal.

Sportinę penkiakovą laimėjo Puzinauskas surinkęs 2912,60 tšk. II v. liko Supronas. Penkiakovos varžybose pažymėtinas Suprono šuolis i toli, kuris pasiekė 6,83 mtr. Tai geriausia šiais metais pasekmė Pabaltyj. Moterų trikovoj laimėtoja išėjo Siauliečė Storgienė. Vyrai perkūnieciai nesunkiai nugalėjo Sarūniečius 28:10. Moterys Sarūnietės pralaimėjo prieš Perkūno k-dą Bendrai, visa šventė praėjo vykusiai ir sudarė Kauno sportinei visuomenei šios rūšies kultūrinę pramogą. Po visų varžybų klūbo patalpose buvo bendras pobūvis, kur nuoširdžiai pasidainta šventės įspūdžiais.

— Po baigtų 1942 m. futbolo pirmenybių visos rajono futbolo komandos turėjo visą ele išvykę, kur turėjo pagaus ir provincijos, futbolininkai parodyti savo pajėgumą. Nesenai Vilniškė LGSF k-da sveciavosi Suvalkėjoj, Sarūnas buvo viešnagėj Kaune. Abi jos gavo pojūs. Čia pasireiškė stiprūs prosovietiniai etstovai, tai Kybartų „Sveikata", Jonavos LFLS, Ukmergės „Perkūnas", Marijampolės „Šūduvai" ir galima teigti, kad šiuo metu provincija futbole labai pašoko pirmyn, bet tik aišku, kad Kauno ir Vilniaus k.dos permažai dirba.

LGSF 20 metų sukaktis

Lietuvos Gimnastikos ir Sporto Federacija šiais metais švenčia savo gyvavimo dvidešimtmetį. Šiam dvidešimtmečiui paminėti LGSF ruošia didelę ir turiningą sporto šventę, kuri įvyks š. m. spalio mėn. 10 ir 11 d. Kaune. Šiai jubiliejinei šventei surengti yra jau sudarytas ir komitetas, į kurį įeina: LGSF centro valdybos pirmininkas doc. dr. Pr. Padalskis, Vilniaus LGSF klūbo pirmininkas, vice-burmistras L. Palevičius, J. Kazickas, iš Kauno adv. A. Keturakis, Karniliavičiūtė, adv. S. Balčiūnas, P. Kimbirė ir Kudirka. Be šio pagrindinio komiteto yra sudaryta keletas pagalbinių komitetėlių specialiems šventės reikalams tvarkyti.

Numatoma didelė ir turtinga programa. Be reprezentacinio sportinio pasirodymo bus tautinėjė žaidimai ir k. Programoje dalyvauti kviečiamos visos vyraujančios Lietuviškos sportinės organizacijos. Joje sutiko dalyvauti taip pat mūsų draugiškos kaimyninės valstybės Latvijos ir Estijos sportininkai. Iš Estijos pakviesti Talino Tervis futbolo komanda, Kalevo krepšininkai ir Viljjadi Sakali lengvaatlietai. Iš Latvijos Rygos Daugavieti futbolo ir krepšinio komandos. Reikia pažymėti, kad Daugavieši klubo futbolo ir vyrų krepšinio komandos yra Latvijos meisteriai.

Be to, LGSF savo veiklos dvidešimtmetį ypatingai norėdamas atžymėti, žada išleisti didėlį, gražiai iliustruotą jubiliejinį leidinį. Leidinį redaguoja A. Župka. Tai bus be jo pirmos panašus leidinys Lietuvos sporto gyvenime. (v).

JĀU PAGERINTI 8 DVIEAČIŲ REKORDAI

Kaune, šeštadienį ir sekmadienį trukusiose rekordams gerinti varžybose, mūsų dviračiniškiai pagerino 8 Lietuvos rekordus, kas vyriškai liudija meisterių pažangę.

Naujus rekordus pasiekė: 500 m. lėktentis startu. St. Severinas pravažiavo per 34,5 sek. Senas rekordas priklausė Gediminui — 35,2 sek. ir buvo pasiektas 1932 m. 3 km. St. Severinas pravažiavo per 4:12,0 m.n. (senas rekordas priklausė Gediminui — 4:20,4 min) 5 km. naują rekordą pasiekė A. Juodžbalis, parodęs laiką 7:43,8 min. (Tuo buvo pagerinta Gedimino pasekmė — 8:12,4 min iš 1933 m) 10 km. naujo rekordinio laiku baigė St. Severinas — 15:23,2 m.n. (Sena pasekmė Anoliko — 17:03,9 min. 1933 m.) 30 km. naują rekordą pasiekė St. Juodžbalis pravažiavęs per 50:10,0 m. (Senas rekordas Murniko — 54:10,0 min. 1936 m.).

— Šiuo metu yra baigiami rajonuose futbolo pirmenybių rungtynių tvarkaraščiai 1943 m. ir kai kur jau vykdomos pačios varžybos.

— Nesenai Suomijoj baigtos lengv. atletikos pirmenybės, kuriose dalyvavo per 400 dalyvių. Pasikūrė kuriose meisterių laimėtojai: 100 m. — Kronquistas — 11,9 sek., 200 m. — Kronquistas — 22,7 sek., 400 m. — Storskrubbas — 49,2 sek., 800 m. — Aarniala — 1:54,0 min. 1500 m. — Kallauria — 3:36,4 min. 5000 m. — Salminenas — 14:50,6 min., 10000 m. — Salminenas — 31:02,0 min., 110 m. rit. kliūtinis — Paolio — 13,7 sek., 400 m. su kliūtinia — Storskrubbas — 54,7 sek., Šuolį į aukštį Kalima — 1,90 m. Šuolį į tolį — Sonokas — 7,01 m. Šuolį su kartimi Korpelas — 3,70 m. Turėklinis šuolis Norrmas — 14,80 m. Ieties mėtyme pasaulio meisteris Jaervinenas numetė 69,81 mtr., Nikkananenas 69,71 m. Rutulio stūtime Nyquistas pasekė tik 14,34 m. ir Hannula kūjo mėtyme 48,32 m. Iš viso karo meto sąlygomis varžybų duomenys yra neblogi.

MES ŠYPSOMĖS

APSUPO

Rytų fronte vienas mūsų savanoris karys į nelaisvę paima keturis bolševikų karius, kurių tarpe du žydai, vienas politrukas. Kai karys atvaro belaisvius, vokiečių ir mūsų karial pradeda stebėtis.

— Na, pasitikos, kad dviesu palma tris, keturis su visais gihklais, bet kad vienas į nelaisvę ėjęmė keturis ginklusio karius, tai tikrai stebtina.

— O ką mes galėjome padaryti, kad jis mus apsupo, — virpančiu balsu po ilgo tylėjimo pražneko politrukas.

Iš savo sužadėtinės brangią dovaną gavus.

Pirmasis keleivis: — Ar kas nors neturi čia degtinės? Moterie kišame vagone apalpo.

Pirmasis keleivis (nurijęs gerą gurkšnį): — Ačiū tamstai. Aš labai blogai jaučiausi ka nors panašaus pamatęs. (v).

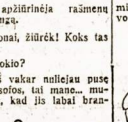

— Kaip nustatyti, ar vištą sena, ar ne?

— Iš dantų, draugužė!

— Kokia nesamonė! Višta juk dantų neturi.

— Bet mes turime.

Du vaikai apžiūrinėja rašmenų paruošiamąjį langą.

— Žiūrėk, Jonai, žiūrėk! Koks tas rašalas pigus!

— Na, kas tokio?

— O kai aš vakar nuliejau pusę buteliukės ant sofos, tai mama... mušė. Aš manian, kad jis labai brangus.

⊙

Jis: — Aš vis tiktrinu, kad nėra čvieja [illegible] paraišyje, vienoda manantis.

Ji: — Tu tuojau pakeisi savo nuomonę, kai pamatysi mūsų vestuvių dovanas. (v).

SUSIPRATO

Viena solistė suirgusi pranešė, kad ji negalės dainuoti operoje. Tamas apie tai teatro administracijai taip pranešė:

„Panelė Kuosytė prašo pranešti, kad ji serga ir dainuoti".

Tai šūgirdęs tūlas iš teatro personalo sušuko: „Na, pagaliau ir ji patį suprato".

⊙

— Jums viskas praeis, kai šuos veistus išgersite. Tik kitą kartą saugokitės, o ypač jokiu būdu negriebkite ant [illegible] — pasakė gydytojas.

Kai ligonis išėjo, gydytojo draugas paklausė:

— Bet kaip nuoširdusi grieštė smuku? Juk tai jam vieškai nekenčia.

— Taip, bet jis vyras po manimi.

⊙

Kortų lošėjų gyvenimo vaizdelis:

— Viena iš mūsų yra apgavikas.

— Kaip tai suprasti?

— Taip, kaip aš sakau. Prieš tris minutes aš turėjau penkių tūzų savo aule, o dabar jis dingo. (v).

Po velnių, iš kur tas ratas?!